

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Процес управління інвестиційною діяльністю на підприємстві є досить тривалим процесом, тому потребує врахування перспектив його розвитку для визначення майбутніх результатів від вкладання капіталу. Саме це досягається при плануванні інвестицій.

Формування системи інвестиційного планування необхідно здійснювати із врахуванням специфічних особливостей, властивим інвестиційній діяльності промислового підприємства, а саме:

- підпорядкованість процесу інвестування цілям операційної діяльності підприємства та формування умов для забезпечення його економічного зростання шляхом оновлення технічної бази виробництва, запровадження нових технологій, випуск нових видів продукції, розширення виробничих потужностей та диверсифікації діяльності;

- направленість інвестиційних ресурсів, як правило, у відтворення основного капіталу і приріст товарно-матеріальних цінностей, оскільки саме реальне інвестування виступає основою формування виробничого потенціалу підприємства і його спроможності виготовляти якісну конкурентоспроможну продукцію;

- високий рівень селективного ризику, який пов'язаний із невірним вибором об'єкту реального інвестування через низький рівень їх ліквідності. Це зумовлено значним терміном реалізації даних об'єктів, вузькоцільовим галузевим призначенням більшості форм інвестицій та високою ймовірністю втрати вартості у часі. Таким чином, помилкові управлінські рішення, пов'язані із реалізацією реальних інвестицій, можуть привести до значних фінансових втрат капіталу підприємства;

- невизначеність результатів інвестування, пов'язаного із тривалим періодом вкладання капіталу та змінами у зовнішньому інвестиційному середовищі;

- формування інвестиційного прибутку відбувається із значним часовим лагом, що зумовлює необхідність вибору тих стратегічних напрямів, які дозволять оптимізувати структуру фінансових ресурсів відповідно до потреб інвестування та підтримати частку високоліквідних активів, необхідних для проведення термінових інвестиційних операцій.

Таким чином, інвестиційне планування на підприємстві потребує комплексного підходу до визначення стратегічних цілей діяльності та розробки механізму його реалізації.

Стратегічні цілі інвестиційної діяльності формуються відповідно до загальних цілей розвитку підприємства та стадії його життєвого циклу. Вони можуть стосуватися забезпечення приросту інвестиційного капіталу або зростання поточного рівня прибутковості інвестицій, участі в управлінні підприємствами, змін у структурі інвестиційного портфелю, удосконалення технологічної і відтворювальної структури капіталовкладень тощо.

Реалізація означених цілей відбувається через розробку інвестиційних стратегій підприємства, які визначають найефективніші шляхи досягнення поставленої мети в майбутньому. При цьому обов'язково враховуються базові стратегії операційної діяльності підприємства, до яких відноситься стратегія зростання, стабілізації та скорочення.

Стратегія зростання – стратегія наступального типу, яку обирають, як правило, підприємства, що знаходяться на ранніх стадіях свого життєвого циклу (вихід на ринок або розвиток), а також в галузях, що динамічно розвиваються, під впливом НТП. При цьому інвестиційна стратегія є найбільш складною через необхідність забезпечення високих темпів розвитку підприємства, залучення додаткових ресурсів для фінансування інвестиційних заходів, диверсифікації діяльності за формами інвестування, галузями та регіонами.

Стратегія стабілізації (обмеженого зростання) – реалізовується з метою підтримки існуючого стану підприємств із стабільним асортиментом продукції і рівнем доходу (стадія зрілості). Обирається в умовах незначних коливань кон'юнктури товарного ринку і стабільної конкурентної позиції підприємства.

Інвестиційна стратегія підприємства в цих умовах спрямована в першу чергу на підтримку ефективності відтворювальних процесів, обмежений приріст активів відповідно до виробничих потреб і підтримки необхідного рівня ліквідності балансу. Стратегічні зміни при цьому у сфері інвестування мінімальні.

Стратегія скорочення – обирається підприємствами, що знаходяться на пізніх стадіях свого життєвого циклу (насичення, спаду) або в умовах фінансової кризи. Стратегія є захисною, тому передбачає або пристосування підприємства до умов зовнішнього середовища, або реалізацію заходів щодо одержання максимального прибутку у найкоротші терміни. Інвестиційна стратегія повинна забезпечити ефективне дезінвестування і високу маневреність використання капіталу, термінове виведення основної частини капіталу з інвестиційного ринку.

Розробка стратегічних напрямків інвестиційної діяльності базується на системі цілей та передбачає вибір конкретних форм її галузевої спрямованості – концентрації або диверсифікації.

Галузева концентрація передбачає зосередження капіталу в одній галузі, інвестування якої є пріоритетним напрямком розвитку підприємства особливо на початкових етапах своєї діяльності. Інвестори, володіючи незначним обсягом фінансового капіталу, прагнуть вкладати його в привабливі об'єкти тією галузі, яка їм найбільш відома і характеризується високими темпами зростання. Ефективність даного стратегічного напрямку інвестиційної діяльності обумовлена володінням певною часткою ринку, можливістю нарощення обсягів продажу продукції за рахунок прихильності споживачів до товарної марки, стійкими зв'язками із діловими партнерами.

Проте, моногалузева діяльність підприємства є досить ризиковою, оскільки вразливість інвестиційного капіталу особливо загострюється в період циклічних галузевих коливань, які зумовлюють падіння рівня прибутковості інвестиційних операцій, наростання фінансових втрат та зрештою можуть призвести до банкрутства підприємства. Для подолання можливих кризових явищ у зв'язку із несприятливою кон'юнктурою інвестиційного середовища підприємство повинно підвищити власну активність у сфері впровадження

нових продуктів, виходу на нові ринки, застосування прогресивних технологій. Проте, для фінансування означених заходів підприємству необхідні інвестиції, які можливо залучити, використовуючи в тому числі диверсифікацію операційної діяльності. Необхідність галузевої диверсифікації визначається можливістю використання сприятливих умов діяльності в інших сферах діяльності та отримання додаткової конкурентної переваги на ринку.

Стратегія диверсифікації інвестиційної діяльності дозволяє зберегти існуючий рівень ділової активності підприємства та розподілити рівень ризику від інвестиційних операцій між власними активами. Зменшення ризику відбувається за рахунок компенсації збитків, отриманих в одній галузі, за рахунок високоприбуткової діяльності в іншій. Таке покриття фінансових втрат можливе лише за умови різних кон'юнктурних циклів галузей, які формують диверсифікований інвестиційний портфель підприємства.

Галузева диверсифікація передбачає не лише кількісне збільшення об'єктів, якими володіє підприємство, але й підвищує ефективність їх використання через зниження виробничих та адміністративних витрат, задоволення декількох потреб однієї цільової групи споживачів, реалізація спільних інвестиційних проектів

Таким чином, інвестиційне планування на підприємстві сприяє реалізації його стратегічних цілей та підвищенню ефективності операційної діяльності. Посилення системи планування інвестицій дозволить оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища, вносити корективи в інвестиційну політику підприємства та забезпечити очікуваний приріст інвестиційного капіталу.